

Hallituksen esitys eduskunnalle potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi potilasvakuutuslakia ja työeläkelakeja siten, että etuuden saajan näkökulmasta potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset palautettaisiin toissijaisiksi työeläkelakien mukaisten eläkkeiden osalta. Muutoksilla selkeytetään potilashäviön kärsineen asemaa yhteensovittavien korvausten maksamisessa. Tämä myös yksinkertaistaisi menettelyjä toimeenpanosta huolehtivien vakuutuslaitosten välillä.

Edellä mainittu tarkoittaisi myös sitä, että potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvausten rahoitusvastuu suhteessa työeläkkeisiin poistuisi perhe- ja vanhuuseläkkeiden osalta. Muiden työeläke-etuuksien osalta potilasvakuutus säilyisi kuitenkin edelleen rahoitussellisesti viimesijaisena etuusjärjestelmänä. Tämä toteutettaisiin siten, että vaikka etuuksia myönnettäessä ja maksettaessa saajan potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset olisivat etuuden saajan näkökulmasta toissijaisia työeläkkeisiin nähden, eläkelaitoksella olisi oikeus saada maksetun työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta.

Esitys sisältää lisäksi eräitä lakitekniisiä tai muutoin vähäisiä tarkennuksia potilasvakuutuslakiin ja Potilasvakuutuskeskuksesta annettuun lakiin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä annetun lain voimassaoloa jatkettavaksi vuoden 2022 loppuun saakka.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
PERUSTELUT	3
1 ASIAN TAUSTA JA VALMISTELU	3
2 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI	3
2.1 Lainsäädäntö	3
<i>Yleistä</i>	3
<i>Ansionmenetyksen ja elatuksen menetyksen korvaaminen</i>	3
2.2 Käytäntö.....	5
<i>Potilasvahingot ja maksetut korvaukset</i>	5
3 TAVOITTEET	5
4 EHDOTUKSET JA NIIDEN VAIKUTUKSET	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
<i>Korvauksensaajalle maksettavien ansion- ja elatuksen menetyksen korvaukset</i> <i>toissijaisiksi suhteessa työeläkkeeseen</i>	6
<i>Potilasvakuutuksen ja työeläkejärjestelmän välinen rahoitusvastuu</i>	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset	6
<i>Vaikutukset vakuutuslaitoksiin ja Potilasvakuutuskeskukseen</i>	7
<i>Vaikutukset vakuutuksenottajiin</i>	7
<i>Vaikutukset vahinkoa kärsineisiin</i>	7
<i>Vaikutukset kuntatalouteen</i>	8
5 LAUSUNTOPALAUTE.....	8
6 SÄÄNNÖSKOHTAISET PERUSTELUT	9
6.1 Potilasvakuutuslaki	9
6.2 Laki potilasvakuutuskeskuksesta	11
6.3 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	11
6.4 Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta	12
6.5 Laki merimieseläkelain muuttamisesta.....	12
6.6 Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	12
6.7 Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta	12
6.8 Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä	13
7 VOIMAANTULO	13
8 TOIMEENPANO JA SEURANTA.....	13
9 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	13
LAKIEHDOTUKSET	14
Laki potilasvakuutuslain muuttamisesta	14
Laki Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	17
Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	18
Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	20
Laki merimieseläkelain muuttamisesta	22
Laki maatalousyrittäjän eläkelain 42 §:n muuttamisesta	24
Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta	25
Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	28

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1. Tausta

Työeläkeuudistuksessa, joka tuli voimaan 1.1.2017, säädettiin potilasvahinkojärjestelmän ansionmenetyskorvaukset etuuden saajan näkökulmasta ensisijaisiksi suhteessa työeläkkeisiin. Kuntaliitto ja sairaanhoitopiirit sekä Potilasvakuutuskeskus ja Finanssiala ry ovat pyytäneet sosiaali- ja terveysministeriötä ryhtymään lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin potilasvakuutukseen kohdistuvien kustannusten vähentämiseksi siten, että potilasvakuutus suhteessa työeläkejärjestelmään säädettäisiin takaisin toissijaiseksi korvausjärjestelmäksi. Kuntaliitto ja Sairaanhoitopiirien johtajat ry. esittävät kirjelmässään sosiaali- ja terveysministeriölle 23.10.2019, että potilasvahingon ensisijaisuudesta suhteessa työeläkejärjestelmään tulisi luopua kokonaan. Jos tämä ei ole mahdollista, ensisijaisuudesta tulisi luopua vanhuuseläkettä koskevalta ajalta.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä työmarkkinakeskusjärjestöjen, Potilasvakuutuskeskuksen ja Eläketurvakeskuksen kanssa. Luonnoksesta hallituksen esitykseksi järjestettiin lausuntokierros keväällä 2020. Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin x toimijalle, jotka edustivat.....

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö

Yleistä

Potilasvakuutus on lakisääteinen vahinkovakuutus, joka antaa kattavan vakuutusturvan terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneen potilasvahingoksi katsottavan henkilövahingon varalta. Samalla potilasvakuutus antaa vakuutusturvaa vahingon aiheuttajille heille mahdollisesti muutoin syntyvän vahingonkorvausvastuun varalta. Potilasvakuutuksen ottaminen on potilasvahinkolaissa (585/1986) ja 1.1.2021 voimaantulevassa potilasvakuutuslaissa (948/2019) säädetty pakolliseksi potilaan vakuutusturvan takaamiseksi. Vakuuttamisvelvollisuus on asetettu Suomessa terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittaville yhteisöille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille, jotka vakuutusmaksujen kautta rahoittavat vahinkoa kärsineille maksettavat korvaukset.

Ansionmenetyksen ja elatuksen menetyksen korvaaminen

Koska potilasvahingon korvaaminen perustuu osittain vahingonkorvauslain säännöksiin, myös yleisiä vahingonkorvausoikeudellisia periaatteita sovelletaan. Tällaisia periaatteita ovat muun muassa niin sanotun täyden korvauksen periaate ja vahingon rajoittamisen periaate. Täyden korvauksen periaate takaa vahinkoa kärsineiden oikeuden täyteen korvaukseen vahingon määrästä riippumatta. Potilasvahinkolain perusteella maksettaville korvauksille ei ole asetettu enimmäismäärää. Korvauksen avulla vahinkoa kärsineen tulee päästä samaan asemaan, jossa hän olisi ollut, ellei potilasvahinkoa olisi sattunut. Toisaalta korvaus ei voi olla suurempi kuin aiheutunut vahinko eli vahingonkärsinyt ei saa rikastua sillä. Vahinkoa kärsineelle korvataan muun muassa ansionmenetykset. Muulle henkilölle kuin välittömästi vahinkoa kärsineelle itselleen

voidaan vahingonkorvauslaissa säädetyin edellytyksin maksaa muun muassa korvausta elätyksen menetyksestä. Potilasvakuutuksesta maksetaan korvauksia niin pitkään vahingon sattumisen jälkeen kuin korvattava potilasvahinko sitä edellyttää. Vaikeiden vahinkojen perusteella korvauksia maksetaan usein vuosikymmeniä. Esimerkiksi lapsena vahingoittuneelle ja työkykynsä menettäneelle voidaan maksaa korvausta ansionmenetyksestä koko jäljellä olevan eliniän ajan.

Potilasvakuutusjärjestelmän ja työeläkejärjestelmän vastuut

Ennen 1.1.2017 sattuneiden potilasvahinkojen osalta sekä työeläke- että kansaneläkelainsäädäntöön perustuvat etuudet ovat potilasvahinkokorvauksiin nähden ensisijaisia. Potilasvahinkokorvaus ei vaikuta maksettavan kansaneläkkeen tai työeläkkeen määrään. Potilasvakuutuksessa vanhuuseläkkeen aikainen ansionmenetykskorvaus määritellään vertaamalla laskennallista vanhuus- ja kansaneläkettä tosiasiallisesti maksussa olevaan eläkkeeseen, jolloin korvattavaa on näiden mahdollinen erotus. Läheskään aina korvattavaa vanhuuseläkkeen alenemaa ei synny. Potilasvahinkokorvauksen ollessa toissijainen eläke-etuuksiin nähden ei näissä tilanteissa aiheudu erityisiä soveltamisongelmia myöskään eläkkeiden määrittämiselle ja maksamiselle.

Työeläkeuudistuksessa, joka tuli voimaan 1.1.2017, potilasvahinkolain mukaiset ansion- ja elätyksenmenetykskorvaukset säädettiin työeläkkeeseen nähden ensisijaisiksi. Muutos koski lain voimaantulon jälkeen sattuvia vahinkotapahtumia. Työeläkkeen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että potilasvahinkolain mukaiset korvaukset vähennetään eläkkeensaajalle maksettavasta työeläkkeestä. Potilasvakuutuksessa vahingonkorvauslain säännöksiä noudattamalla korvataan vanhuuseläkkeen täyttymisen jälkeen ansionmenetyksenä vain ns. vanhuuseläkkeen alenema eli se määrä, minkä vanhuuseläke on potilasvahingon vuoksi jäänyt pienemmäksi, kun taas ensisijaisuuden myötä korvattavaa on koko se määrä, mitä vanhuuseläke ilman vahinkoa olisi ollut mahdollisilla muilla ensisijaisilla etuuksilla vähennettynä.

Edellä mainittu muutos tarkoitti käytännössä sitä, että potilasvakuutuksen korvausvastuu säädettiin laajemmaksi verrattuna siihen, mikä se olisi ollut vahingonkorvauslain mukaan. Lainmuutoksella potilasvakuutuksesta oli tarkoitus tehdä samalla tavoin työeläkkeeseen nähden ensisijainen kuin liikennevakuutus sekä työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, joiden ansionmenetykskorvaukset ovat ensisijaisia työeläkkeisiin nähden myös vanhuuseläkeaikana. Potilasvakuutuksen vanhuuseläkeaikana kohdistuvaa ensisijaisuutta ei kuitenkaan nimenomaisesti todettu hallituksen esityksen (HE 120/2016) perusteluissa.

Vanhuuseläkeaikaa koskevan nimenomaisen kannanoton puuttuessa hallituksen esityksestä syntyi uusia säännöksiä sovellettaessa laintulkinnallista epäselvyyttä siitä, miten laajasti potilasvakuutuksen vastuu ulottuu vanhuuseläkeaikaan. Muun muassa tämän vuoksi 1.1.2021 voimaan tulevan potilasvakuutuslain korvauksen määrittämisestä koskevassa säännöksessä todetaan, että korvaus määrättäisiin vahingonkorvauslain säännösten mukaan, jollei potilasvakuutuslaista muuta johdu. Samalla potilasvakuutusta koskevan hallituksen esityksen (HE 298/2018) perusteluissa todettiin nimenomaisesti, että potilasvakuutuksen vastuu ulottuu myös vanhuuseläkeaikaan.

Koska muita kuin työeläkkeitä koskevia lainmuutoksia ei potilasvakuutuksen ja eläke-etuuksien välillä eläkeuudistuksen yhteydessä tehty, jäi potilasvakuutus edelleen osittain toissijaiseksi. Tästä syystä esimerkiksi potilasvakuutuksesta maksetaan korvausta kansaneläkettä saavalle vahinkoa kärsineelle vain, jos potilasvakuutuksen korvaus ylittää kansaneläkkeen määrän.

Potilasvakuutuskeskuksen vuoden 2019 aikana tekemien uusien vaikutusarvioiden mukaan potilasvahinkokorvausten säätäminen ensisijaiseksi suhteessa työeläkkeisiin aiheuttaa potilasvakuutusjärjestelmälle huomattavasti suuremmat kustannukset kuin mitä vuoden 2017 alusta voimaantullutta lainmuutosta säädettäessä arvioitiin.

Potilasvakuutuskorvauksen ja eläke-etuuksien yhteensovittaminen vahingon kärsijän kannalta

Vahingon kärsijän kannalta eri etuuksien yhteensovittamisesta on muodostunut vaikeasti ymmärrettävä kokonaisuus. Potilasvakuutus on edelleen toissijainen ansionmenetyksen korvausjärjestelmä suhteessa moniin etuus- ja korvausjärjestelmiin, kuten liikennevakuutukseen, työtapaturmavakuutukseen sekä Kelan sairausvakuutuslain, kansaneläkelain ja takuueläkkeestä annetun lain perusteella maksamiin etuuksiin nähden. Se, että työeläkelakien mukaiset eläkkeet ovat toissijaisia ja kansaneläkelaitoksen maksamat eläkkeet edelleen ensisijaisia suhteessa potilasvakuutukseen, on aiheuttanut käytännössä huomattavia ongelmia korvauksia ja etuuksia yhteensovittaessa. Työeläke on puolestaan ensisijainen kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen nähden.

Edellä mainittu on aiheuttanut ongelman, jossa minkään järjestelmän vastuuta on vaikea saada lopullisesti määritettyä. Tästä aiheutuu vuoron perään yhden etuusjärjestelmän laskennallisia liikamaksutilanteita ja toisen lisäkorvauksia, joita ei kuitenkaan aina voida maksaa vakuutetulle, kun yhteen järjestelmään nähden toissijaisella järjestelmällä on takautumisoikeus ensisijaiseen järjestelmään nähden. Vakuutus- ja eläkelaitosten päätöksillä on voimassaolevan lainsäädännön mukaan vaikutusta toistensa korvauksiin ja etuuksiin, eikä laissa ole nimenomaisesti otettu kantaa, minkä laitoksen päätöksellä järjestelmien välinen vastuu viimekädessä ratkaistaan ja etuuksien ja korvausten vaikutus toisiinsa katkaistaan. Tästä seuraa asian käsittelyn pitkittymistä ja hallinnollisia lisäkustannuksia.

2.2 Käytäntö

Potilasvahingot ja maksetut korvaukset

Potilasvakuutuksesta maksettavat ansion- ja elatuksenmenetykskorvaukset on muutettu ensisijaiseksi työeläkelain mukaisiin etuuksiin nähden lailla työntekijän eläkelain muuttamisesta (69/2016). Muutos tuli voimaan 1.1.2017. Tämän arvioitiin mainittua lainmuutosta koskevassa hallituksen esityksessä (120/2016) aiheuttavan noin 4 miljoonan euron lisäyksen potilasvakuutuksen korvauskuluihin vuosittain. Potilasvakuutuskeskuksen syksyllä 2019 tekemien arvioiden mukaan vuosina 2011-2018 sattuneiden potilasvahinkojen perusteella vuosittainen korvausmeno olisi 36 miljoonaa euroa vuotta kohti, jos potilasvakuutuksesta maksettavat etuudet olisi toissijaisia työeläkelain mukaisiin etuuksiin nähden.

Mainittujen Potilasvakuutuskeskuksen syksyllä 2019 tekemien uusien arvioiden mukaan potilasvakuutuksen säätäminen aina ensisijaiseksi työeläkkeeseen nähden nostaa potilasvakuutuksesta maksettavia korvauksia yli 22 miljoonaa (eli yli 60 prosenttia) vuotta kohden.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa vahingon kärsijän asemaa korvausten hakemisessa ja maksatuksessa siten, että järjestelmä olisi nykyistä selkeämpi. Samalla tavoitteena on vähentää eri vakuutuslaitoksille aiheutuvaa hallinnollista työtä aina uudelleen tehtävien hakemusten käsittelystä, jota eri etuuksien toistuva yhteensovittaminen aiheuttaa. Esityksen tavoitteena on poistaa potilasvakuutusjärjestelmältä taloudellinen rasite, joka aiheutuisi 1.1.2021 alkaen, jos potilasvakuutusjärjestelmä olisi ensisijainen korvausjärjestelmä suhteessa työeläkejärjestelmään perhe- ja vanhuuseläkkeiden osalta. Potilasvakuutus jäisi edelleen muutoin rahoituksellisesti ensisijaiseksi työeläkkeisiin nähden. Tämä toteutettaisiin antamalla työeläkelaitoksille takautumisoikeus Potilasvakuutusta kohtaan.

Lisäksi esityksellä korjataan ja täydennetään potilasvakuutuslakia eräiltä osin sen vahvistamisen jälkeen laissa havaittujen täsmennystarpeiden osalta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Korvauksensaajalle maksettavien ansion- ja elatuksen menetyksen korvaukset toissijaisiksi suhteessa työeläkkeeseen

Potilasvakuutuksen mukaiset ansion- ja elatuksenmenetykskorvaukset ehdotetaan säädettäväksi takaisin toissijaisiksi työeläkkeeseen nähden. Potilasvahingon kärsineen olisi tällöin helpompaa ymmärtää hänen saamiensa korvausten kokonaisuus. Potilasvahingon kärsineet ovat useimmiten henkilöitä, joilla on jo aiemmin ollut työkyvyn alenemaa ja jotka ovat työeläkkeellä. Tällöin on selkeintä, että työeläkejärjestelmä maksaisi koko ansionmenetykskorvauksen ja toimeentulo muodostuisi ensisijaisesti työuran aikana karttuneesta vanhuuseläkkeestä tai perhe-eläkkeestä. Vain siinä tapauksessa, että potilasvakuutuksesta maksettava ansionmenetykskorvaus olisi työeläkettä suurempi, vahingon kärsinyt saisi korvausta myös potilasvakuutuksen perusteella. Ehdotus ei siten heikennä vahinkoa kärsineen asemaa.

Potilasvakuutuksen ja työeläkejärjestelmän välinen rahoitusvastuu

Potilasvakuutuslain mukaisten ansionmenetyksen ja elatuksen menetyksen korvausten toissijaisiksi säätämisestä huolimatta viimesijainen rahoitusvastuu potilasvahinkojen aiheuttamista ansionmenetyksistä kohdistettaisiin jatkossakin pääsääntöisesti potilasvakuutusjärjestelmään. Tästä syystä eläkelaitoksille säädetään mahdollisuus hakea maksamaansa eläkettä vastaava osuus takaisin Potilasvakuutuskeskukselta. Tätä mahdollisuutta työeläkelaitoksella ei kuitenkaan olisi vanhuus- ja perhe-eläkkeen osalta. Potilasvakuutuskeskus tarvitsee korvausasian ratkaisemiseksi tiedon myönnetystä työeläkkeestä ja siihen liittyvät asiakirjat. Potilasvakuutuskeskus on siksi yhteydessä työeläkelaitokseen aina ennen ansionmenetykskorvauksen määrittämistä. Työeläkelaitos voi tehdä regressipyynnön Potilasvakuutuskeskukselle saatuaan tiedon käsitellyn vireilläolosta Potilasvakuutuskeskuksessa.

Tvökvvvtömvvseläkkeiden kustannuksia kohdistetaan tvöeläkeiäriestelmässä sellaisille tvönantajille, joiden palkkasumma on yli 2 miljoonaa euroa vuodessa tai enemmän. Tätä työeläkemaksun kautta tapahtuvaa rahoitustapaa kutsutaan tvökvvvtömvvseläkkeiden maksuluokkamalliksi. Jotta ehdotetun lainmuutoksen tavoite rahoituksellisesta vastuusta potilasvakuutuksen ja työeläkkeiden välillä toteutuu, on välttämätöntä, että myös työeläkemaksun laskuperusteita muutetaan 1.1.2021 lukien siten, että niiden potilasvahinkojen osalta, joissa työeläkelaitoksella on takautumisoikeus Potilasvakuutuskeskusta kohtaan, poistetaan maksuluokkavaikutus.

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistäminen

Määräaikainen laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä (738/2009) on voimassa vuoden 2020 loppuun saakka. Laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioiden yhteensovituksista. Ministeri Marinin hallitusohjelman mukaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työnteon estäviä kannustinloukkuja puretaan ottamalla käyttöön osatyökyvyttömyyseläkkeen lineaarinen malli. Lineaarista mallia valmistellaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön työryhmässä. Hallituksen esitys tarvittaviksi lakimuutoksiksi on tarkoitus antaa vuoden 2020 loppuun mennessä ja lakien olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta. Koska työkyvyttömyyseläkkeen ja ansiotulojen yhteensovitukseseen liittyvä lineaarista mallia koskeva hanke on parhaillaan vireillä, ehdotetaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä annetun lain voimassaoloa jatkettavaksi vuoden 2022 loppuun saakka.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset vakuutuslaitoksiin ja Potilasvakuutuskeskukseen

Kun esityksessä ehdotetaan potilasvakuutuksen muuttamista 1.1.2021 alkaen myös rahoituksellisesti toissijaiseksi järjestelmäksi vanhuuseläkeiän saavuttaneiden vahinkoa kärsineiden osalta, potilasvakuutukseen kohdistuvat kustannuspaineet pienenisivät merkittävästi verrattuna siihen, että potilasvakuutus olisi aina ensisijainen. Muutoksen arvioidaan alentavan potilasvakuutuksen korvausmenoa noin 12 miljoonaa euroa vuosittain verrattuna siihen, että potilasvakuutus olisi ensisijainen myös vanhuuseläkeaikana. Tämän muutoksen jälkeen potilasvakuutuksen kokonaiskorvausmeno olisi arviolta noin 47 miljoonaa euroa vuositasona.

Ensisijaisuuden voimakas kustannusvaikutus potilasvakuutuksen vakuutusmaksuihin johtuu siitä, että työeläkkeistä potilasvakuutusjärjestelmälle aiheutuva taloudellinen vastuu on suuri suhteessa potilasvakuutuksen vuosittaiseen maksutuloon, joka oli noin 55 miljoonaa euroa vuonna 2017. Kustannusvaikutusta lisää myös potilasvakuutuksen poikkeuksellinen ikäjakama, jossa vahingot painottuvat keski-ikäisiin ja lähellä vanhuuseläkeikää oleviin henkilöihin. Vastaavasti työeläkejärjestelmälle aiheutuva korvausmenon lisääntyminen noin 12 miljoonalla eurolla ei olisi merkittävä suhteessa työeläkejärjestelmän vuotuisen noin 22 miljardin euron työeläkemaksutuloon.

Esitys vähentää hallinnollista työtä, joka aiheutuu eri etuuksien yhteensovittamisesta Potilasvakuutuskeskuksessa, Kelassa ja työeläkelaitoksissa. Kun potilasvakuutuksesta vahingon kärsijälle maksettavat korvaukset säädettäisiin ehdotuksen mukaan toissijaisiksi työeläkelakien mukaisiin etuuksiin nähden, eri etuuksien aina uudelleen tapahtuvaa yhteensovittamista ei enää tarvittaisi.

Koska Potilasvakuutuskeskus käsittelee kaikki vahinkoilmoitukset ja hoitaa potilasvahinkojen korvaamisen vakuutusyhtiöiden puolesta, esityksellä ei ole vaikutusta hallinnolliseen työhön vakuutusyhtiöissä. Vakuutuksenantaja on kuitenkin velvollinen maksamaan Potilasvakuutuskeskukselle yhtiön antamiin vakuutuksiin liittyvien potilasvahinkojen käsittelykulut, joten hallinnollisen työn vähentyminen pienentää myös yhtiöiden maksettaviksi jääviä käsittelykuluja.

Vaikutukset vakuutuksenottajiin

Esityksellä on merkittävä taloudellinen vaikutus potilasvakuutuksen vakuutuksenottajille, joita ovat Suomessa terveyden- ja sairaanhoitoa harjoittavat julkiset ja yksityiset toimijat. Julkisen sektorin osalta tärkeimpiä vakuutuksenottajia ovat sairaanhoitopiirit. Sairaanhoitopiirien vakuutus kattaa piirin alueella sijaitsevien kuntien ja kuntayhtymien omistamien ja ylläpitämien laitosten harjoittaman terveyden- ja sairaanhoidon. Lisäksi vakuutuksenottajia ovat terveyden- ja sairaanhoitoalan yksityiset yritykset, itsenäiset ammatinharjoittajat ja apteekit siellä myytävien reseptilääkkeiden toimittamisen osalta.

Potilasvakuutuksen rahoituksellinen ensi- tai toissijaisuus suhteessa työeläkkeisiin vaikuttaa potilasvakuutusmaksuihin. Ero vakuutustenottajien maksamissa potilasvakuutusmaksuissa on vähintäänkin edellä esitetyn korvausmenon erotuksen (12 miljoonaa euroa) suuruinen, kun potilasvakuutus on rahoituksellisesti ensisijainen ennen vanhuuseläkeikää ja toissijainen vanhuuseläkeaikana.

Vaikutukset vahinkoa kärsineisiin

Ehdotettava järjestelmä, jossa potilasvakuutus on vahinkoa kärsineen näkökulmasta toissijainen suhteessa työeläkejärjestelmään, on vahinkoa kärsineiden kannalta nykytilaan nähden selke-

ampi ja ymmärrettävämpi. Vahinkoa kärsinyt saisi työeläkelaitokselta eläkettä koskevan päätöksen ja Potilasvakuutuskeskukselta päätöksen potilasvahingon aiheuttavasta ansionmenetyksestä, josta vähennettäisiin työeläkkeen osuus.

Eläkelaitoksen takautumisoikeudella Potilasvakuutuskeskukselta ei olisi vaikutusta vahinkoa kärsineen etuuksiin ja korvauksiin, vaan kysymys olisi vain vakuutusjärjestelmien välisen rahoitusvastuun kohdistamisesta.

Vaikutukset kuntatalouteen

Esitys keventää kuntatalouteen kohdistuvaa kustannuspainetta, kun potilasvakuutuksen ensisijaisuudesta luovutaan kokonaan työeläkelakien mukaisten vanhuus- ja perhe-eläkkeiden osalta. Vaikutus on noin 10 miljoonaa euroa sairaanhoitopiireille korvausmenon vähentymisestä syntyvän säästön vuoksi.

5 Lausuntopalaute

Yhteensä lausuntoja saapui x kappaletta.

Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Potilasvakuutuslaki

6 §. Vakuuttamisvelvollisuus

Pykälää muutettaisiin 1.1.2021 voimaantulevan pykälän 1 momentissa olevan kirjoitusvirheen vuoksi. Voimaantulevassa laissa säädetään, että vakuuttamisvelvollisuus on työnantajalla, jonka palvelussa on terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Momenttia muutettaisiin niin, että se ilmaisisi vakuuttamisvelvollisuuden olevan työnantajalla, jolla on palveluksessaan terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

13 §. Vakuutusyhtiön oikeus ja velvollisuus antaa vakuutus. Pykälän 2 momentissa olevaa määräystä vakuutusyhtiön velvollisuudesta myöntää vakuutus ehdotetaan täsmennettäväksi. Nykyisen säännöksen mukaan vakuutusyhtiö, joka harjoittaa tämän lain mukaista vakuutustointia, ei voi kieltäytyä antamasta ja voimassa pitämästä siltä haettua potilasvakuutusta. Säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että mainittu velvollisuus vakuutuksen antamisesta ja voimassa pitämisestä koskisi sellaista terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa, jota varten yhtiöllä toimilupansa sekä vahvistetun yhtiöjärjestyksensä mukaan on oikeus antaa vakuutus. Lainkohdan tarkentaminen on tarpeen, koska esimerkiksi sellaiselle vakuutusyhtiölle, joka on perustettu antamaan vakuutuksia vain vakuutusyhtiön omistajayhteisöille, ei ole perusteltua asettaa velvoitetta antaa vakuutuksia muille vakuuttamisvelvollisille yhteisöille. Tällainen niin sanottu kytkösyhtiö toimii muutoin normaalin vakuutusyhtiön tavoin. Edellytyksenä vakuutuksen antamisesta kieltäytymiselle olisi se, että vakuutusyhtiö on tehnyt tällaisen rajauksen hakiessaan toimilupaa Finanssivalvonnalta. Lisäksi edellytetään, että asiasta on maininta vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä. Liikennevakuutuslain 17 §:n 2 momentissa on vastaavan tyypinen säännös.

29 §. Muiden etuus- ja korvausjärjestelmien vaikutus vahinkoa kärsineen oikeuteen saada korvausta. Pykälän 1 momentissa säädetään pääsäännöstä, jonka mukaan vahinkoa kärsineen oikeus saada korvausta potilasvakuutuksesta olisi riippumaton siitä, onko hänellä oikeus saada korvausta jonkun muun lain perusteella, jollei 2 momentista tai 30 §:stä muuta johdu. Momentista poistettaisiin viittaus 3 momenttiin, jossa säädetään tällä hetkellä potilasvakuutuksen ensisijaisuudesta suhteessa lakisääteiseen työeläkejärjestelmään. Koska potilasvakuutus säädettäisiin vahinkoa kärsineeseen nähden toissijaiseksi suhteessa työeläkelakien mukaisiin etuuksiin, 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

45 §. Potilasvakuutuskeskuksen takautumisoikeus vahingonaiheuttajaa kohtaan. Pykälässä säädetään tilanteista, joissa Potilasvakuutuskeskukselle on siirtynyt vahingon kärsineen oikeus vaatia vahingonkorvausvastuussa olevalta potilasvahingon aiheuttajalta tai tämän työnantajalta korvausta enintään Potilasvakuutuskeskuksen maksamaan määrään asti. Koska on mahdollista, että käsitteen vahingon aiheuttaja katsotaan tarkoittavan vain sitä, joka on toiminut tuottamuksellisesti, pykälän 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi niin, että vahingon aiheuttajan ja tämän työnantajan sijaan siinä käytetään käsitettä kolmas henkilö. Käsite kolmas henkilö pitää sisällään kaikki ne, jotka ovat vastuussa vahingoista voimassaolevan sopimussuhteen ulkopuolisen vahingonkorvausvastuun perusteella. Takautumisoikeuden käyttäminen on erityisen tärkeää niissä tilanteissa, joissa Potilasvakuutuskeskus on maksanut korvausta 23 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kiinteästi asennetun laitteen turvallisuuspuutteen vuoksi. Säännöksen sanamuodon tarkennuksella varmistetaan muun muassa se, että tuotevastuuvahingossa takautumisoikeus voidaan kohdistaa aina myös laitteen maahantuojaan tai markkinoijaan, joka voi olla vastuussa tuotevahingosta, ilman omaa tuottamusta.

46 §. Potilasvakuutuskeskuksen takautumisoikeus muuta etuuden maksajaa kohtaan. Pykälässä säädetään tilanteesta, jossa Potilasvakuutuskeskus on ehtinyt maksaa korvausta potilasvakuutuksesta, vaikka potilasvakuutus on toissijainen korvausjärjestelmä. Tällöin Potilasvakuutuskeskukselle siirtyy vahinkoa kärsineen oikeus saada korvausta ensisijaisesta korvausjärjestelmästä enintään kuitenkin Potilasvakuutuskeskuksen maksamaa korvausta vastaavaan määrään. Yleensä potilasvakuutuksen korvausvastuu selviää käytännössä jälkikäteen, mutta päinvastaisen tilanteen varalta järjestelmien väliseen suhteeseen on otettava laissa kantaa. Säännös ilmentää siten vahingonkorvausoikeudellista rikastumiskiellon yleisperiaatetta. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi.

Pykälän toisessa virkkeessä oleva viittaus työeläkelakien mukaisiin etuuksiin on poistettava, koska lain 29 §:n 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Koska potilasvakuutus palautetaan toissijaiseksi työeläkkeiden ja perhe-eläkkeiden osalta, ei ole tarpeellista erikseen mainita Potilasvakuutuskeskukselle siirtyvästä etuuden maksajan oikeudesta korvaukseen tai etuuteen. Sen sijaan vahinkoa kärsineen oikeus saada etuutta vammaispalvelulain perusteella ei edelleenkään siirtyisi Potilasvakuutuskeskukselle.

47 §. Vakuutuslaitoksen takautumisoikeus Potilasvakuutuskeskusta kohtaan. Pykälän 1 momentin mukaan vakuutuslaitoksen takautumisoikeus koskee muun muassa työeläkelakien perusteella vahinkoa kärsineelle maksettavaa työeläke-etuutta. Koska potilasvakuutuksen ansion- ja elatuksenmenetyskorvauksesta ei enää olisi takautumisoikeutta työeläkelakien mukaiseen vanhuus- ja perhe-eläkkeeseen nähden, ehdotetaan 1 momentista poistettavaksi viittaus työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaisiin etuuksiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin potilasvakuutuksen viimeisijaisesta rahoitusvastuusta. Momentin mukaan eläkelaitoksella, joka on maksanut etuutta työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen lakien nojalla, on oikeus saada potilasvakuutuskeskukset takaisin maksetun työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskuksetta.

48 §. Jakojärjestelmä ja siitä katettavat kustannukset. Pykälässä säädettäisiin vakuutusyhtiöiden osallistumisesta pykälässä tarkoitettujen kustannusten rahoitukseen niin sanotun jakojärjestelmän kautta. Pykälän 2 momentin kohdissa 1—5 säädetään jakojärjestelmäkustannuksista. Koska lain 25 ja 26 §:t tarkoitettuihin kuntoutuksen korvauksiin ei liity erityisen vaikeasti arvioitavia pitkäaikaisia vastuita, tällaisten korvausten kattaminen jakojärjestelmästä ei ole perusteltua. Tämän vuoksi 2 momentin 4 kohdan viittaus em. pykäliin ehdotetaan poistettavaksi.

54 §. Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus. Pykälään lisättäisiin Potilasvakuutuskeskuksen oikeus salassapitovelvollisuutta ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada viranomaisilta ja vakuutusyhtiöiltä tiedot vakuuttamattomasta terveyden- tai sairaanhoitotoiminnasta 21 §:ssä säädetyn vakuuttamisen valvontavelvollisuutensa ja siihen liittyvien tehtäviensä toteuttamiseksi. Lisäyksen tarkoituksena on varmistaa vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin johdosta määrättävien vakuutusmaksua vastaavaa maksua ja laiminlyöntimaksua varten tarvittavien tietojen kattava saanti.

57 §. Potilasvakuutuskeskuksen ilmoitusoikeus. Pykälään lisättäisiin Potilasvakuutuskeskuksen oikeus ilmoittaa sen tietoon tulleesta potilasturvallisuutta vaarantavasta seikasta myös lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle. Terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valvontatehtävät siirtyivät 1.1.2020 alkaen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta Valviralta lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle. Puutteet laitteissa ja tarvikkeissa voivat heikentää potilasturvallisuutta merkittävästi. Tästä syystä Potilasvakuutuskeskukselle olisi tarpeellista lisätä oma-aloitteinen oikeus ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä myös lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle Potilasvakuutuskeskuksen tietoon tulleesta potilasturvallisuutta vaarantavasta seikasta.

6.2 Laki potilasvakuutuskeskuksesta

9 §. *Hallituksen kokoonpano ja sen tehtävät.* Pykälää muutettaisiin sen toisessa momentissa olevan hallituksen kokoonpanoa koskevan määräyksen osalta. 1.1.2021 voimaantulevan lain 9 §:ssä edellytetään, että hallitukseen kuuluu vähintään viisi jäsentä. Potilasvakuutuksia myöntävien vakuutusyhtiöiden määrä on vähentynyt muutamien vakuutusyhtiöiden ilmoitettua luopuvansa potilasvakuutustoiminnan harjoittamisesta. Tästä syytä olisi tarpeellista, että Potilasvakuutuksen hallituksen jäsenten vähimmäismäärää pienennetään. Hallitukseen ehdotetaan kuuluvaksi vähintään 3 jäsentä.

6.3 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

25 §. *Oikeus työeläkekuntoutukseen.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan poistettavaksi maininta potilasvakuutuksen mukaisesta kuntoutuksesta. Potilasvakuutuslain mukainen ammatillinen kuntoutus olisi toissijaista työeläkejärjestelmän mukaiseen kuntoutukseen nähden.

92 §. *Eläkkeestä vähennettävät etuudet.* Koska potilasvakuutus olisi jatkossa toissijainen työeläkkeisiin nähden, pykälän 1 momentin 6 kohta ehdotetaan kumottavaksi.

94 §. *Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään.* Koska potilasvakuutus olisi jatkossa toissijainen työeläkkeisiin nähden, pykälän 1 momentissa olevat viitaukset potilasvakuutuslakiin ehdotetaan poistettavaksi.

95 §. *Takautumisoikeus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 4 ja 5 momentti. Uuden 4 momentin mukaan eläkelaitoksella olisi oikeus periä potilasvakuutuslain mukaan määrätystä ansionmenetyskorvauksesta vähennettyä työeläkettä vastaava määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta. Takautumisoikeuden edellytyksenä olisi, että työntekijän työkyvyttömyys on seurausta potilasvakuutuslain mukaan korvattavasta vahinkotapahtumasta. Eläkelaitoksen takautumisoikeus koskisi ammatillisen kuntoutuksen etuutta ja työkyvyttömyyseläkettä. Takautumisoikeus päättyisi viimeistään eläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Jos potilasvahinko sattuisi henkilön jo ollessa vanhuuseläkkeellä, ei takautumisoikeutta syntyisi. Uusi 5 momentti koskisi tilanteita, joissa työkyvyttömyyseläke ja kuntoutusetuus tulee myönnettäväksi ajalle, jolta potilasvakuutuslain mukainen korvaus on jo ehditty maksaa ottamatta huomioon työeläkettä. Eläkelaitos voisi näissä tilanteissa pidättää itsellään sen osan työeläkkeestä, jonka eläkkeenhakija on jo saanut itselleen korvauksena Potilasvakuutuskeskukselta. Eläkkeensaajalle maksettaisiin työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutusetuutta vain potilasvakuutuskorvauksen määrän ylittävä osa.

Potilasvakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta määrättäessä korvauksesta vähennetään työeläke, koska ansionmenetystä ei katsota syntyneen siltä osin kuin vahinkoa kärsineellä on oikeus työeläkkeeseen. Jos ansionmenetyskorvausta määrättäessä työeläkettä ei ole vielä myönnetty, ei työeläkettä voida vähentää.

Ilman ehdotettua säännöstä tilanteissa, joissa työeläke myönnetään takautuvasti potilasvakuutuslain mukaisen ansiomenetyskorvauksen jälkeen, täytyisi työeläkelaitoksen maksaa työeläke täysimääräisenä eläkkeenhakijalle ja tämän jälkeen hakea korvausta Potilasvakuutuskeskukselta takautumisoikeuden perusteella. Tämä voisi johtaa potilasvakuutuslain mukaisen korvauksen takaisinperintään vahingon kärsineeltä.

206 §. *Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen.*

Pykälässä säädetään eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeudesta tietojen luovuttamiseen oma-aloitteisesti. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 kohta, jossa säädettäisiin

eläkelaitoksen oikeudesta luovuttaa tietoja Potilasvakuutuskeskukselle 95 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitetun oikeuden sisällön yksilöimiseksi tilanteessa, jossa henkilön työkyvyttömyys on seurausta potilasvakuutuslain mukaan korvattavasta vahinkotapahtumasta.

Potilasvakuutuslain 54 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla Potilasvakuutuskeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada eläkelaitokselta tiedot vahinkoa kärsineen tai korvaukseen oikeutetun työsuhteista, yrittäjätyöstä ja ansioista, hänelle maksetuista etuuksista ja muista korvausvastuun ratkaisemista varten tarpeellisista seikoista. Tietojen luovuttaminen eläkelaitokselta Potilasvakuutuskeskukselle kyseisen säännöksen nojalla edellyttää tietopyyntöä. Joissain tapauksissa työntekijän eläkelain 95 §:n mukaisen takautumisoikeuden toteuttaminen edellyttää kuitenkin eläkelaitoksen mahdollisuutta ilmoittaa oma-aloitteisesti Potilasvakuutuskeskukselle, mikä on maksetun eläkkeen määrä, mille ajalle eläke kohdistuu sekä eläkkeen hakijan riittävät tunnistetiedot. Lisäksi eläkelaitoksen tulisi joissain tapauksissa voida ilmoittaa tieto siitä, että kyseessä olevalle henkilölle on sattunut potilasvakuutuslain mukainen vahinkotapahtuma ja tieto vahinkotapahtumapäivästä, jotta takautumisoikeus voidaan toteuttaa.

Työeläkkeiden ja potilasvakuutuslain mukaisten korvausten toimeenpano ovat lakisääteisiä tehtäviä. Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettujen henkilötietojen käsittely perustuu Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteiden velvoitteen toteuttamiseksi. Vahinkotapahtumaa koskevan tiedon osalta henkilötietojen käsittely perustuu lisäksi 9 artiklan 2 kohdan b alakohtaan, jonka mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on sallittua, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn velvoitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se sallitaan jäsenvaltion lainsäädännössä.

6.4 Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Lain 22, 85, 87 ja 88 §:iin ehdotetaan tehtäväksi samansisältöiset muutokset eläkkeestä vähennettävien etuuksien, ensisijaisina maksettavien etuuksien tai eläkkeiden vaikutuksista ja takautumisoikeudesta kuin edellä työntekijän eläkelain muuttamisesta on esitetty.

6.5 Laki merimieseläkelain muuttamisesta

Lain 25, 97, 99 ja 100 §:iin ehdotetaan tehtäväksi samansisältöiset muutokset eläkkeestä vähennettävien etuuksien, ensisijaisina maksettavien etuuksien tai eläkkeiden vaikutuksista ja takautumisoikeudesta kuin edellä työntekijän eläkelain muuttamisesta on esitetty.

6.6 Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Lain 42 §:stä ehdotetaan poistettavaksi maininta potilasvakuutuksen mukaisesta kuntoutuksesta. Potilasvakuutuslain mukainen ammatillinen kuntoutus olisi toissijaista työeläkejärjestelmän mukaiseen kuntoutukseen nähden.

6.7 Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Lain 22, 96, 98 ja 99 §:iin ehdotetaan tehtäväksi samansisältöiset muutokset eläkkeestä vähennettävien etuuksien, ensisijaisina maksettavien etuuksien tai eläkkeiden vaikutuksista ja takautumisoikeudesta kuin edellä työntekijän eläkelain muuttamisesta on esitetty.

Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi lain 157 a §:ään säännös Kevan oikeudesta tietojen luovuttamiseen Potilasvakuutuskeskukselle sen ohella mitä pykälässä on säädetty tietojen luovuttamisesta raideliikennevastuulain mukaiselle korvausvelvolliselle. Samalla muutettaisiin säännöksen viittausta takautumista koskevan pykälän 99 osalta.

6.8 Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä

12 §. Voimaantulo. Laki on ollut voimassa määräaikaisena vuoden 2010 alusta, ja sen voimassaoloa on jatkettu vuoden 2020 loppuun. Määräaikaisen lain voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2021 alusta vuoden 2022 loppuun.

7 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021. Ennen lain voimaantuloa terveyden- tai sairaanhoidon yhteydessä sattuneeseen vahinkotapahtumaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8 Toimeenpano ja seuranta

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Hallitus katsoo, että esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi ehdotettu laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki potilasvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*kumotaan potilasvakuutuslain (948/2019) 29 §:n 3 momentti ja 48 §:n 2 momentin 4 kohta
muutetaan 6 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 momentti, 29 §:n 1 momentti, 45 §:n 1 momentti, 46 §
ja 47 §:n 1 momentti, 57 § sekä,
lisätään 47 §:ään uusi 3 momentti ja 54 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:*

2 luku

Vakuuttaminen ja vakuutusmaksu

6 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Terveysten- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavalla yhteisöllä, säätiöllä ja itsenäisellä ammatinharjoittajalla sekä työnantajalla, jonka palveluksessa on terveydenhuollon ammattihenkilöitä, on oltava vakuutus tämän lain mukaisen vastuun varalta.

13 §

Vakuutusyhtiön oikeus ja velvollisuus antaa vakuutus

Vakuutusyhtiö, joka harjoittaa potilasvakuutustoimintaa, ei saa kieltäytyä antamasta ja voimassa pitämästä siltä haettua vakuutusta, jos vakuutus koskee sellaista terveyden- tai sairaanhoitotoimintaa, jota varten yhtiöllä toimilupansa sekä vahvistetun yhtiöjärjestyksensä mukaan on oikeus antaa vakuutus.

3 luku

Potilasvahingon korvaaminen

29 §

Muiden etuus- ja korvausjärjestelmien vaikutus vahinkoa kärsineen oikeuteen saada korvausta

Vahinkoa kärsineen oikeus korvaukseen on riippumaton siitä, onko hänellä oikeus saada korvausta muun lain nojalla, jollei 2 momentista taikka 30 §:stä muuta johdu.

Vahinkoa kärsineellä on oikeus saada korvausta ansionmenetyksestä tai elatuksen menetyksestä vain siltä osin kuin tämän lain mukainen korvaus ylittää muun lain nojalla suoritettavan vastaavan korvauksen tai etuuden. Potilasvakuutuskeskus voi kuitenkin suorittaa vahinkoa kärsineelle myös muun lain nojalla suoritettavan osan korvauksesta tai etuudesta, jos vahinkoa kärsineen toimeentulo muutoin ilmeisesti vaarantuisi.

4 luku

Korvausmenettely ja takautumisoikeus

45 §

Potilasvakuutuskeskuksen takautumisoikeus vahingonaiheuttajaa kohtaan

Korvauksen saajan oikeus vaatia kolmannelta henkilöltä korvausmäärä, jonka Potilasvakuutuskeskus on hänelle suorittanut, siirtyy Potilasvakuutuskeskukselle.

46 §

Potilasvakuutuskeskuksen takautumisoikeus muuta etuuden maksajaa kohtaan

Jos Potilasvakuutuskeskus on maksanut korvausta vahinkoa kärsineelle, jolla on oikeus saada korvausta tai etuutta saman vahinkotapahtuman seurauksena muun lain nojalla, siirtyy kyseinen oikeus Potilasvakuutuskeskukselle enintään tämän maksamaan määrään saakka.

Potilasvakuutuskeskukselle ei kuitenkaan siirry korvauksen hakijan oikeus saada korvausta tai etuutta vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista tai tukitoimista annetun lain (380/1987) nojalla.

47 §

Vakuutuslaitoksen takautumisoikeus Potilasvakuutuskeskusta kohtaan

Vakuutuslaitoksella, joka liikennevakuutuslain (460/2016), työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015), urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009), sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016), tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) tai muun vastuuvakuutuksen kuin tuotevastuuvakuutuksen nojalla on maksanut korvausta, on oikeus saada Potilasvakuutuskeskukselta takaisin se osuus korvauksista, johon vahinkoa kärsineellä olisi tämän lain nojalla ollut oikeus.

Vakuutuslaitoksella, joka on korvannut sairaanhoitokustannuksia vapaaehtoisen henkilövakuutuksen perusteella, on oikeus saada takaisin Potilasvakuutuskeskukselta se osuus korvauksista, johon vahingonkärsineellä olisi tämän lain nojalla ollut oikeus.

Eläkelaitoksella, joka on maksanut etuutta työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen lakien nojalla, on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta, jos vahingon kärsineen työkyvyttömyyden aiheuttaa tämän lain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt potilasvakuutuslain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

5 luku

Jakojärjestelmä

48 §

Jakojärjestelmä ja siitä katettavat kustannukset

Potilasvakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden on osallistuttava vuosittain Potilasvakuutuskeskuksen kunakin kalenterivuonna maksamien, 2 momentissa tarkoitettujen kustannusten katamiseen vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa siten kuin tässä luvussa säädetään (*jakojärjestelmä*). Vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan tässä pykälässä vakuutusyhtiön tuloslaskelmaan sisältyvää potilasvakuutuksen vakuutusmaksutuloa.

Jakojärjestelmällä katettavat kustannukset (*jakojärjestelmäkustannukset*) ovat:

- 1) Potilasvakuutuskeskuksen 22 §:n 3 momentin mukaisesti maksamista vahinkotapahtumista aiheutuneet kustannukset ilman 2—5 kohdassa tarkoitettuja korvauksia, josta määrästä on vähennetty 19 ja 20 §:n nojalla saadut maksut;
- 2) 28 §:ssä tarkoitettut jatkuviin korvauksiin liittyvät indeksitarkistukset;
- 3) tämän lain mukaan korvattavat vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettut tarpeellisen sairaanhoidon kustannukset ja muut tarpeelliset kulut, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta;
- 4) korvaukset suurvahingosta siten kuin 4 momentissa säädetään.

6 luku

Erinäiset säännökset

54 §

Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus

Potilasvakuutuskeskuksella on oikeus saada salassapitovelvollisuutta ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä viranomaisilta ja vakuutusyhtiöiltä tiedot vakuuttamattomasta terveyden- ja sairaanhoitotoiminnasta 21 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi.

57 §

Potilasvakuutuskeskuksen ilmoitusoikeus

Salassapitosäännösten ja muiden tiedonluovuttamista koskevien rajoitusten estämättä Potilasvakuutuskeskuksella on oikeus ilmoittaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle tai aluehallintovirastolle sen tietoon tulleesta seikasta, joka voi vaarantaa potilasturvallisuutta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

2.**Laki Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain (949/2019) 9 §:n 2 momentti seuraavasti:

9 §

Hallituksen kokoonpano ja sen tehtävät

Hallitukseen kuuluu vähintään kolme jäsentä. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työntekijän eläkelain (395/2006) 92 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 952/2019,
muutetaan 25 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 952/2019, 92 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1468/2019, 94 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1476/2019, ja 206 §:n 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1468/2019, sekä
lisätään 95 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 69/2016 ja 1468/2019, uusi 4 ja 5 momentti ja 206 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1468/2019, uusi 9 kohta seuraavasti:

25 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikäänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

92 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

5) sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella myönnetty ansiomenetykskorvaus.

94 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain mukaista ansiomenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osit-

taisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, liikennevakuutuslain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaista ansionmenetyskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

95 §

Takautumisoikeus

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta, jos työntekijän työkyvyttömyyden aiheuttaa potilasvakuutuslain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt potilasvakuutuslain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

Jos työkyvyttömyyseläke tai kuntoutusetuus myönnetään ajalle, jolta on maksettu potilasvakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta, maksetaan työntekijälle työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutusetuutta tältä ajalta vain potilasvakuutuslain mukaisen ansionmenetyskorvauksen määrän ylittävä osa.

206 §

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

8) raideliikennevastuulain mukaiselle korvausvelvolliselle tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain 95 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun takautumisoikeuden sisällön yksilöimiseksi;

9) Potilasvakuutuskeskukselle tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain 95 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitetun takautumisoikeuden sisällön yksilöimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain 95 §:n 4 ja 5 momenttia sovelletaan potilasvahinkona korvattaviin vahinkotapahtumiin, jotka ovat sattuneet 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 85 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 953/2019,
muutetaan 22 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 953/2019, 85 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1469/2019, ja 87 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1477/2019, sekä
lisätään 88 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 72/2016 ja 1469/2019, uusi 4 ja 5 momentti
 seuraavasti:

22 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Yrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikäänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

5 luku

Ensisijaisten etuuksien vähentäminen eläkkeestä

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

5) sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain perusteella myönnetty ansiomenetykskorvaus.

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä

muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisen varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain, liikennevakuutuslain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaista ansionmenetyskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

88 §

Takautumisoikeus

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta, jos yrittäjän työkyvyttömyyden aiheuttaa potilasvakuutuslain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt potilasvakuutuslain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

Jos työkyvyttömyyseläke tai kuntoutusetuus myönnetään ajalle, jolta on maksettu potilasvakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta, maksetaan yrittäjälle työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutusetuutta tältä ajalta vain potilasvakuutuslain mukaisen ansionmenetyskorvauksen määrän ylittävä osa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain 88 §:n 4 ja 5 momenttia sovelletaan potilasvahinkona korvattaviin vahinkotapahtumiin, jotka ovat sattuneet 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merimieseläkelain (1290/2006) 97 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 954/2019,
muutetaan 25 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 954/2019, 97 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1471/2019, 99 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1478/2019, sekä
lisätään 100 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 78/2016 ja 1472/2019, uusi 4 ja 5 momentti
 seuraavasti:

25 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikäänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

97 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

5) sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella myönnetty ansiomenetyskorvaus.

99 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja

eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaista päivärahaa tai liikennevakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisen varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain, liikennevakuutuslain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaista ansionmenetyskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

100 §

Takautumisoikeus

Eläkekassalla on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta, jos työntekijän työkyvyttömyyden aiheuttaa potilasvakuutuslain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkekassan oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt potilasvakuutuslain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

Jos työkyvyttömyyseläke tai kuntoutusetuus myönnetään ajalle, jolta on maksettu potilasvakuutuslain mukaista ansionmenetyskorvausta, maksetaan työntekijälle työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutusetuutta tältä ajalta vain potilasvakuutuslain mukaisen ansionmenetyskorvauksen määrän ylittävä osa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain 100 §:n 4 ja 5 momenttia sovelletaan potilasvahinkona korvattaviin vahinkotapahtumiin, jotka ovat sattuneet 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 42 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 955/2019,
seuraavasti:

42 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Maatalousyrittäjällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikäänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) hänellä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 96 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 956/2019,
muutetaan 22 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 956/2019, 96 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1472/2019, 98 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1479/2019, ja 157 a §, sellaisena kuin se on laissa 1472/2019, sekä
lisätään 99 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1472/2019, uusi 4 ja 5 momentti, seuraavasti:

22 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

96 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

5) sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain perusteella myönnetty ansi-onmenetyskorvaus.

98 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin 100 §:ssä säädetyn indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke tai muun työeläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain mukaista ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työraueläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain, liikennevakuutuslain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaista ansionmenetykskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

99 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Kevalla on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta, jos työntekijän työkyvyttömyyden aiheuttaa potilasvakuutuslain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Kevan oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt potilasvakuutuslain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

Jos työkyvyttömyyseläke tai kuntoutusetuus myönnetään ajalle, jolta on maksettu potilasvakuutuslain mukaista ansionmenetykskorvausta, maksetaan työntekijälle työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutusetuutta tältä ajalta vain potilasvakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen määrän ylittävä osa.

157 a §

Kevan oikeus tietojen luovuttamiseen raideliikennevastuulain mukaiselle korvausvelvolliselle ja Potilasvakuutuskeskukselle

Kevalla on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa raideliikennevastuulain mukaiselle korvausvelvolliselle ja Potilasvakuutuskeskukselle sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat tiedot, jotka ovat välttämättömiä 99 §:n 2 - 5 momentissa tarkoitetun takautumisoikeuden sisällön yksilöimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

*Tämän lain 99 §:n 4 ja 5 momenttia sovelletaan potilasvahinkona korvattaviin vahinkotapah-
tumiin, jotka ovat sattuneet 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.*

Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 87/2016, seuraavasti:

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .